

Fogalmi segédlet a célok és feladatok megfogalmazásához

Cél fogalmi tisztázása

- Célként fogalmazható meg az, amire törekvésünk irányul, amely az egyén szükségleteitől és igényeitől, érdekeitől irányított. A szándék, a motívum, az eszmény egységben jelentkezik.
- **Az eredmény anticipált /előrevetített/ képzete.**
- **Amit a gyermekben eredményt szeretnénk elérni, azt vetítjük előre, és célként fogalmazzuk meg.**

Cél- és feladatrendszer: a neveléssel, oktatással, képzéssel elérendő *tervezett eredmények* (célok) és a pedagógusok, tanulók/gyermekek ezekhez *kapcsolódó teendők* (feladatainak) rendszere.

Célkitűzés: valamely pedagógiai tevékenység elérendő *eredményének meghatározása*, ezzel a neveltek tudatában anticipált képzetek kialakítása, melyek a pedagógiai folyamatot jelentősen befolyásolják. A neveltek tanulás iránti motivált állapotának fontos tényezője.

Céltaxonómia: a tanulás-tanítás folyamatában érvényesülő *célok rendszere*, amelyek segítségével a tanulás-tanítás céljai elrendezhetőek, kapcsolódásaik kimutathatóak, és tudatosíthatók. Például a gondolkodási tevékenységekhez kapcsoltan: ismeret, megértés, alkalmazás, elemzés, szintézis és értékelés szintje.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Példák:

Egy megvalósult projekt célja volt:

- A Hétszínvirág című mese megismerésén, és feldolgozásán keresztül sokszínű változatos, tevékenységek végzése lehetséges, amelynek során ismeretet, saját élményű tapasztalatot szerezhetnek
 - * a mese történetéről,
 - * a történetben szereplő erkölcsi helyzetekről
 - * a „rajzfilmkészítésről”,
 - * a videó kamera működéséről,
 - * a film, a mese, illetve a valóság közötti különbségről.
- A saját élményű, cselekvő tevékenységekben tudásuk, képességük birtokában egyéni módon sajátíthatják el a különböző életben adódó erkölcsi helyzetek helyes megoldásának

szabályait, magatartási szokásait, közben erősödnek motoros, nyelvi, kognitív, szociális kompetenciáik.

- Alakul és erősödik közösségi érzésük, érzelmi nyitottságuk az együttes tevékenységek iránt.

Cél egy másik projektben a célt így fogalmazták meg:

- Az anyagok újrahasznosítása sokféle lehetőségének átélése,
- A gyermeki szükségletekből fakadó ötletek megtervezése és megvalósítása.

Ismét egy másik cél egy másik tervezésben:

A csoport erősségeire építve élménytelni tevékenységeken keresztül kíváncsiság, kutakodási kedv fenntartása; ismeretek bővítése (a földrészek, népek, kultúrák megismerése; a másság megértése, az elfogadás fejlesztése; a tájékozódó képességük, finommotorikájuk, önállóságuk fejlesztése).

Feladatok fogalmi tisztázása

A feladat tágabb értelemben minden olyan **pedagógusi tevékenység**, amelyek a fejlesztő-nevelő-oktató munka célkitűzéseivel kapcsolatos.

Vagyis:

- olyan pedagógusi feladatok, amelyek a cél elérését segítik,
- az eredmény előrevetített képzetének elérését segítik

EZEK A PEDAGÓGUS FELADATAI.

Fajtájára nézve többféle módon csoportosíthatók jellegük, összetettségek, szerkezet stb. szerint.

Az óvodai nevelésben ezek a SZAKKIFEJEZÉSEK teszik iránymutatóvá azt a szellemiséget, hogy az óvodai nevelés a fejlődés ELŐSEGÍTÉSE: kielégítése, segítése, elősegítése, biztosítása, óvása, alakítása, alapozása, támogatása, ellátása, megalapozása, ...

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. **(Látható, hogy a pedagógus feladatai ezek, úgy vannak megfogalmazva.)**

Ezen belül:

- az egészséges életmód **alakítása**,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének **alakítása**, a gyermek testi fejlődésének **elősegítése** ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének **kielégítése**;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének **elősegítése**;
- a gyermeki testi képességek **fejlődésének segítése**;

- a gyermek egészségének **védelme, edzése, óvása, megőrzése**;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés **szokásainak alakítása**;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet **biztosítása**;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások **alakítása**, a környezettudatos magatartás **megalapozása**;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok **ellátása**.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy
 - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi **hatások érhessék**;
 - az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés **jellemezze**;
 - az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának **alakulását**, és **engedjen teret** önkifejező törekvéseinek;
 - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése **modell értékű** szerepet tölt be.
5. **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.**

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak **alakítása** – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének **fenntartására, ösztönzésére**, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések **támogatására** és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve **biztosít a** gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – **fejlesztése**.
Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Megjegyzés: Az óvodai nevelés országos alapprogramjából vett kiemelésben kövér betűkkel kiemeltem azokat a szakkifejezéseket, amelyek az alapprogram szellemiségét megmutatják, vagyis az indirekt nevelőhatást szorgalmazzák, és a direkt hatásokat mellőzik.

Példák:

Egy projekt feladatai:

Egészséges életmód alakítása:

- Egészségmegőrzés szokásainak alakítása, erősítése az időjárásnak megfelelő csoportszobai – udvari öltözködés gyakorlásával;
- Az állóképesség erősítése, az udvari, csoportszobai mozgás kapcsán;
- A mozgáskoordinációt, ügyességet, gyorsaságot fejlesztő mozgásformák gyakorlása: az udvaron és a csoportban szervezett mozgásos játékokkal.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

- Társas szükségletek kielégítése a közös tevékenységek során;
- A cselekvő tevékenységekben (alaplapkészítés, bábkészítés, a filmfelvétel, a mozi terem berendezése, a mozihoz szükséges eszközök: pénz, mozijegy) az együttműködés, a segítőkészség, a figyelmesség, az önállóság, a kitartás fejlődésének elősegítése;
- A különbözőség felismerése, elfogadása, illetve másokkal való elfogadtatása, együttérzés.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

- Szókincsbővítés (viola, kék, sánta, nyugat, kelet, északi sark, videó kamera, felvétel, jegyellenőr, reklám blokk, premier, VIP vendégek, hang effekt);
- Közös tevékenységek során udvariassági szokások, illemszabályok átélése és gyakorlása;
- Az önálló beszédre, mesélésre, verselésre, éneklésre lehetőség biztosítása;
- Az élmények felidézésével a mondatalkotás és a kifejezőkészség fejlődésének elősegítése;
- Önkifejezés, kreativitás, képzelet fejlődésére lehetőség biztosítása;
- Értelmei képességek fejlődésének elősegítése: rövid-hosszú távú memória, szerialitás, térpercepció, alak-forma állandóság, gondolkodási műveletek.

MEGJEGYZÉS: A megfogalmazás lényeges!

Azelőtt volt KÖVETELMÉNY is. Az összhangban volt a céllal. Azt akarta kifejezni, hogy a gyermek mivel rendelkezzen.

(Pl.: Rendszerezze a terméseket, ismerje felhasználási lehetőségeit, tulajdonságait; Alakuljon ki kifejezőkészségük vizualitásukban, beszédükben; Örömmel vegyenek részt a tevékenységekben; Védjék egymás testi épségét; Önállóan kezdeményezzenek mesét, mondókát, dalos játékokat)

Látható, hogy ez követelmény, és a gyereken akarja számon kérni, amit a nevelő szeretne elérni az Ő fejlődése érdekében, és nem az ezzel kapcsolatos feladatainkat írja le. TEHÁT A MEGFOGALMAZÁS NAGYON FONTOS!

Ha így írjuk a fenti helytelen, követelményszerű megfogalmazást, akkor az ONOAP szellemisége szerint teszünk:

Helyes: *Rendszerbe foglaljuk a terméseket, amikor válogatjuk fajtái szerint,*

Helyes: *Megismerjük, vagy megismertetem felhasználási lehetőségeit, tulajdonságait;*

Helytelen: *Alakuljon ki kifejezőkészségük vizualitásukban, beszédükben; - ez borzasztó, mert a pedagógusnak kell alkalmat adni arra, hogy élményeiket megfogalmazhassák, s ezáltal fog beszédük fejlődni.*

Helytelen: *Örömmel vegyenek részt a tevékenységekben; ennek is a pedagógus feladatának kell lennie, neki kell elérnie, változatos, őket érdeklő tevékenységek kínálatával.*

Helyes: *Felhívom a figyelmüket a balesetveszélyre, hogy megvédhessék egymás testi épségét;*

Alkalmat adok arra, inspirálom őket, hogy Önállóan kezdeményezhessenek mesét, mondókát, dalos játékokat)

Reflexió fogalmi tisztázása:

* Valakinek a véleményéhez fűzött megjegyzés, válasz; visszaverődés.

* A reflexió alapvetően három részre tagolódik:

- **Leírás:** a pedagógiai helyzet ismertetése, ha ez már a dokumentumban megtörtént, csak utalás a dokumentum megfelelő pontjaira.
- **Elemzés/érvelés:** annak indoklása, hogy miért tesszük azt, amit teszünk, és miért választjuk azt a megoldást adott helyzetben, amelyet választunk. **(A cselekvés előtti reflexió.)**
- **Önértékelés:** mérlegelnünk kell, hogy milyen következményekkel jártak cselekedeteink az érdekelt felekre, leginkább a gyermekekre/tanulókra és önmagunkra nézve, és mit kellene esetleg változtatni a gyakorlatunkon. **(A cselekvés utáni reflexió.)**

A reflexiók átolvasása, az önelemző-önértékelő szövegek kapcsolódásának ellenőrzése kulcsfontosságú a portfólió összességének értékelése szempontjából.